

Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO

Suomen Unesco-toimikunnan toimintakertomus 2017

Unescon pääjohtaja
Audrey Azoulay ja
Suomen Unesco-
toimikunnan
puheenjohtaja
Jutta Urpilainen
Unescon
yleiskokouksessa
marraskuussa.

Suomen Unesco-suurlähettiläs
Pekka Puustinen, erityisasiantuntija
Piia Immonen-Seuguenot, johtava
asiantuntija Outi Hakanen ja
kulttuuriasiainneuvos, SUT:n
pääsihteeri Zabrina Holmström
odottavat Unescon
hallintoneuvoston vaalituloksia
Unescon yleiskokouksessa.

YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco perustettiin vuonna 1945. Perussääntönsä mukaisesti Unescon tehtävänä on "myötävaikuttaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen edistämällä kansojen välistä yhteistyötä kasvatuksen, tieteen ja kulttuurin avulla". Unesco on yksi YK:n erityisjärjestöistä. Erityisjärjestöt ovat itsenäisiä kansainvälisiä järjestöjä, joilla on omat jäsenvaltionsa, omat päätösvaltaiset ja toimeenpanevat elimensä sekä oma budjettinsa. Unescon peruskirjan allekirjoitti vuonna 1946 yhteensä kaksikymmentä valtiota. Järjestöön kuuluu syksyllä 2017 pidetyn, 39. yleiskokouksen jälkeen 195 jäsenmaata ja 10 liitännäisjäsentä. Unescon korkein päättävä elin on joka toinen vuosi kokoontuva yleiskokous, joka vastaa politiikan peruslinjauksista ja hyväksyy ohjelman ja budjetin. Päätösten toimeenpanon seurannasta vastaa 58 jäsenmaasta koostuva, kaksi kertaa vuodessa kokoontuva hallintoneuvosto. Suomi valittiin 39. yleiskokouksessa hallintoneuvostoon nelivuotiskaudelle, joka päättyi marraskuussa 2021.

Järjestön toimialoja ovat kasvatusta ja koulutus, luonnon-, yhteiskunta- ja humanistiset tieteet, kulttuuri (mukaan lukien maailman kulttuuri- ja luonnonperintö) sekä viestintä ja tiedonvälitys. Unescon päämaja sijaitsee Pariisissa. Järjestön kotisivun osoite on www.unesco.org.

Unesco oli ensimmäinen kansainvälisen sivistisyhteistyön järjestö, joka avautui Suomelle toisen maailmansodan jälkeen. Suomi liittyi Unescoon kymmenen vuotta järjestön perustamisen jälkeen vuonna 1956. Vuotta aikaisemmin Suomi oli hyväksytty Yhdistyneiden kansakuntien jäseneksi.

Unescon ja jäsenmaiden välisinä yhteistoimintaeliminä toimivat suurimassa osassa jäsenmaita kansalliset Unesco-toimikunnat. Kansalliset toimikunnat ovat Unescon erityispiirre YK-järjestelmässä – Unesco on ainoa YK-järjestö, jolla on kansallisten toimikuntien muodostama globaali verkosto tukenaan. Useimmilla jäsenmailla on lisäksi pysyvä edustusto Unescossa. Myös edustustot toimivat linkkinä Unescon ja jäsenmaiden välillä.

Heti Suomen liittymisen jälkeen asetettiin opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen Suomen Unesco-toimikunta, jonka tehtävänä on avustaa valtioneuvostoa Unescon toimintaan liittyvien kysymysten valmistelussa ja hoidossa. Toimikunnan jäsenet edustavat järjestön eri toimialoja ja siten toimikunta tuo koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäalan suomalaiset asiantuntijat Unescon maailmanlaajuisten verkostojen yhteyteen. Toimikunnan tehtäviin kuuluu myös viestittää kuvaa suomalaisista opetus-, tutkimus-, kulttuuri- ja viestintäaloista Unescolle ja sen kautta järjestön muille jäsenmaille eri maanosissa sekä toisaalta vahvistaa Unesco-tuntemusta Suomessa. Toimikunnan sihteeristötehtäviä hoidetaan virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristössä.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Suomen Unesco-toimikunta	2
3. Toiminta.....	4
3.1. KOULUTUS	7
3.2. KULTTUURI.....	119
3.3. TIEDE.....	11
3.4. VIESTINTÄ	1412
4. Hyödyllistä tietoa Unescosta	1513

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

1. Johdanto

Joulukuussa 2014 nimitetty toimikunta jatkoi nelivuotiskauttaan (2015–2018) puheenjohtaja, kansanedustaja Jutta **Urpilaisen** johdolla. Toimikunta kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Suomen ehdokkuus Unescon hallintoneuvostoon kaudeksi 2018–2021 leimasi toimikunnan vuotta ja näkyvyyttä haettiin sektorit ylittävällä tavalla. Erittäin kilpaillut vaalit käytiin Unescon yleiskokouksessa 8.11.2017. Suomi valittiin kyseiseen elimeen maaryhmänsä suurimmalla äänimäärällä. Ruotsin jäsenyys hallintoneuvostossa päättyi.

Toimikunta osallistui vuoden 2017 aikana Unescon budjetti- ja ohjelmaesityksen valmisteluun, joka oli keskeisesti esillä Unescon hallintoneuvoston istunnoissa sekä lopulta yleiskokouksen hyväksyttävänä. Unescon yleiskokouksen 39. istunto järjestettiin Pariisissa 30.10.–14.11. Suomen valtuuskuntaa johti opetusministeri Sanni **Grahn-Laasonen**. Toimikunta seurasi myös hallintoneuvoston päätösten toimeenpanoa ja osallistui Unescon pääjohtajavaalia koskevaan keskusteluun. Yleiskokous hyväksyi hallintoneuvoston esityksestä uuden pääjohtajan, Ranskan entisen kulttuuriministeri Audrey **Azoulay** nelivuotiskaudelle 2017–2021. Vuotta leimasi myös se, että Yhdysvallat ilmoitti ennen yleiskokousta vetäytyvänsä järjestöstä vuoden 2018 lopulla.

Toimikunta oli järjesti yhdessä Journalistiliiton, Sitran, Helsingin sanomain säätiön, VIKES:in, ja useiden muiden toimijoiden kanssa Maailman lehdistönvapauden päivän kansallisen tilaisuuden Päivälehdien museossa 3.5. Toimikunta keskusteli myös YK:n kestävän kehityksen 2030 -agendan toimeenpanosta sekä Suomen puheenjohtajuusohjelmasta Arktisessa neuvostossa 2017 - 2019.

Pohjoismainen Unesco-yhteistyö jatkui koko vuoden 2017 aktiivisena. Tanska isännöi vuosittain järjestettävän laaja-alaisen Pohjoismaisen Unesco-koordinaatiokokouksen Helsingørissä 7.-9.6. Kokouksessa valmistauduttiin yleiskokoukseen sekä käsiteltiin Pohjoismaiden ehdokkaudet Unescon eri elimiin. Vuoden aikana jatkettiin myös kuukausittaisia videokokouksia muiden Pohjoismaiden kesken.

2. Suomen Unesco-toimikunta

Unescon perussäännön artiklassa 7 jäsenvaltioita veloitetaan perustamaan kansallinen toimikunta, jossa ovat edustettuina hallitus ja tärkeimmät koulutuksen, tieteen ja kulttuurin alaan kuuluvia kysymyksiä hoitavat kansalliset yhteisöt. 199 kansallista Unesco-toimikuntaa muodostavat koko maailman kattavan ainutlaatuisen yhteistyöverkoston. Suomeen perustettiin oma Unesco-toimikunta vuonna 1957 kansalliseksi neuvoa-antavaksi asiantuntijatoimikunnaksi ja yhteistoimintaelimeksi.

Valtioneuvosto kutsuu Suomen Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan ja lisäksi enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja. Jäsenten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita. Toimikunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puheoikeus. Kansallinen toimikunta on neuvoa-antava yhteistyöelin suhteessa Unescoon, valtioneuvostoon yleisesti ja opetus- ja kulttuuriministeriöön erityisesti.

Toimikunnan tehtävät on lueteltu Suomen Unesco-toimikunnasta vuonna 2002 annetun asetuksen (*toimintakertomuksen liitteenä*) toisessa pykälässä: ”Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

Toimikunnan kokoonpano vuosille 2015–2018 on vahvistettu valtioneuvoston päätöksellä 30.12.2014. Toimikunta kokoontui vuoden 2017 aikana kuusi kertaa: 14.2., 29.3., 17.5., 27.9., 17.10. ja 12.12.

Toimikunnan kokoonpano kaudella 2015–2018

Puheenjohtaja

kansanedustaja Jutta Urpilainen

Jäsenet

pääsihteeri Reetta Kettunen, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta

toimitusjohtaja Gunvor Kronman, Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus

pääjohtaja Päivi Kärkkäinen, Suomen Kansallisooppera

toiminnanjohtaja Helena Laukko, YK-liitto

kansainvälisten asioiden päällikkö Jarkko Lehtikoinen, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry

vastaava päätoimittaja, HS-säätiön hallituksen puheenjohtaja Kaius Niemi

pääjohtaja Jussi Nuorteva, Arkistolaitos, varapuheenjohtaja

johtaja Pasi Saukkonen, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore

professori Hannu Savolainen, Jyväskylän yliopisto

pääsihteeri Päivi Tikka, Tiedeakatemiain neuvottelukunta

opetusneuvos Kristiina Volmari, Opetushallitus

Ulkoasianministeriön edustajana toimikunnan kokouksiin osallistuivat johtava asiantuntija Outi **Hakanen**, vastuuvirkamies Katariina **Oivo** sekä avustaja Eero **Väisänen** YK- ja yleisten globaaliasioiden yksiköstä. Toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisten asiain sihteeristö, pääsihteerinä toimii kulttuuriasianneuvos Zabrina **Holmström**. Muut toimikunnan sihteeristötehtäviä ja Unesco-asioita hoitavat virkamiehet kansainvälisten asiain sihteeristössä olivat vuonna 2017 erityisasiantuntija Hannu **Vainonen**, suunnittelija Kati **Anttalainen** ja kansainvälisen vaihdon sihteerit Paula **Hannus** ja Niklas **Nikanorov**. Toimikunnan sihteerinä toimi Wiktoriina **Hurskainen**.

3. Toiminta

Suomen ehdokkuus Unescon hallintoneuvostoon

Suomi valittiin marraskuun yleiskokouksen yhteydessä 8.11. pidetyissä vaaleissa Unescon hallintoneuvostoon maaryhmänsä suurimmalla äänimäärällä. Kausi on neljä vuotta ja päättyy marraskuuhun 2021. Maaryhmän sisällä valituiksi tulivat myös Portugal ja Turkki, Saksan jäädessä ulkopuolelle. Hallintoneuvoston 203. istunto pidettiin järjestäytymiskokouksen muodossa 16.11. Ensimmäinen uuden hallintoneuvoston varsinainen istunto pidetään 4.–17.4.2018 Pariisissa.

Ulkoasianministeriön YK- ja yleisten globaaliasioiden yksikön johtava asiantuntija Outi **Hakanen** vieraili vuoden aikana toimikunnan kokouksissa kertomassa hallintoneuvostokampanjan edistymisestä. Ulkoministeriö velvoitti Suomen edustustot edistämään ehdokkuutta kaikissa Unescon jäsenmaissa jo saaduista tukilupauksista huolimatta ja tiivis kampanjointi jatkui vaaleihin saakka. Suomi näkyi vuoden aikana useissa kansainvälisissä tapahtumissa. Pariisissa mobiilioppimisen viikon aikana alivaltiosihteeri Markku **Keinänen** osallistui korkean tason policy-foorumiin ja ulkomaantoimittaja Kari **Huhta** (HS) puhui toimittajien turvallisuuteen keskittyvässä symposiumissa. Suomen Unesco-suurlähettiläs Pekka **Puustisen** itsenäisyyspäivän vastaanotto järjestettiin Pariisissa poikkeuksellisesti jo syyskuussa ja ehdokkuus pidettiin esillä myös elokuussa järjestetyillä suurlähettiläspäivillä. Puustinen vieraili Eduskunnassa 8.3. kertomassa ehdokkuudesta eduskunnan puhemiehelle ja kansainvälisen sihteeristön edustajille. Suurlähettiläs kertoi kampanjasta lisäksi erikseen ulkoasiainvaliokunnalle.

30.6. Unescon päämajassa Pariisissa järjestetyssä naisten asemaa ja johtajuutta koskevassa korkean tason tapaamisessa puhuivat presidentti Tarja **Halonen** sekä kansanedustaja Eva **Biaudet**. Kansainvälisenä rauhan päivänä (21.9.) järjestettiin Pariisissa teemaan kytkeytyvä pianokonsertti, jossa puhui mm. Astrid **Thors**. Unescon kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelman (IPDC) järjestämässä Tietoon pääsyn kansainvälisessä päätapahtumassa 28.9 Pariisissa puhui presidentti Tarja **Halonen** ja tilaisuudessa esiintyi myös **Signmark**. Ulkoministeri Timo **Soini** vieraili Pariisissa 5.10. ja vierailun puitteissa järjestettiin myös vastaanotto Unesco-suurlähettiläille. Samana päivänä kansliapäällikkö Anita **Lehikoinen** (OKM) piti avauspuheenvuoron Maailman Opettajien päivän päätapahtumassa Pariisissa yhdessä pääjohtaja Irina **Bokovan** kanssa. Yleiskokouksen pohjoismaisella vastaanotolla (2.11.) esiintyivät Jukka **Perko** ja Teemu **Viinikainen**, ja Pohjoismaiden kesken sovitusti Suomi (opetusministeri Sanni **Grahn-Laasonen**) piti tilaisuuden ainoan puheenvuoron.

Suomen kilpailuetu vaaleissa painottui asiantuntijuuteen, aktiivisuuteen ja rakentavaan asenteeseen. Suomen ehdokkuutta ja vahvuuksia pidettiin vuoden 2017 aikana esillä eri yhteyksissä laajalla rintamalla myös Suomen Unesco-toimikunnan jäsenten omissa verkostoissa.

Unescon yleiskokouksen 39. istunto

Unescon yleiskokouksen 39. istunto järjestettiin Pariisissa 30.10.–14.11. Suomen valtuuskuntaa johti opetusministeri Sanni **Grahn-Laasonen**, ja hän piti Suomen pääpuheenvuoron täysistunnossa. Ministerillä oli lukuisia kahdenvälisiä tapaamisia, joissa myös kampanjoi Suomen hallintoneuvostoehdokkuuden puolesta, ja hän myös puhui läntisestä maaryhmästä valittuna

ministerinä 1.11. järjestetyssä opetusministereiden paneelissa. Ministeri osallistui Pohjoismaiden yhteisen vastaanoton emännöintiin 2.11., joka oli n. 500 vieraalla jälleen suurmenestys.

Yleiskokous hyväksyi tärkeimpinä päätöksinä budjetin kaksivuotiskaudelle 2018 – 2019 ja ohjelman (39 C/5) kaudelle 2018–2021 sekä nimitti hallintoneuvoston esityksen mukaisesti uudeksi pääjohtajaksi Ranskan entisen kulttuuriministerin Audrey **Azoulayn** nelivuotiskaudelle 2017–2021. Yleiskokousta leimasi Yhdysvaltain lokakuussa tekemä ilmoitus vetäytyä järjestöstä vuoden 2018 lopussa. Myös Israel ilmoitti aloittavansa omat vetäytymisvalmistelunsa.

Yleiskokous myös valitsi uudet jäsenet lukuisiin hallitustenvälisiin elimiin. Suomi valittiin Unescon hallintoneuvoston lisäksi liikuntakasvatuksen ja urheilun hallitustenväliseen komiteaan (CIGEPS) clean slate-tilanteessa kaudelle 2018–2021 sekä jo aikaisemmin kesällä kulttuuridiversiteettisopimuksen (2005) toimeenpanoa seuraavaan hallitusten väliseen komiteaan.

Yleiskokouksen yhteydessä Suomi fasilitoi 31.10. Unescon ja Maailmanpankin kanssa Pariisissa sivutapahtuman, jossa esiteltiin Maailmanpankin tuotetta World Development Report (WDR) -raporttia (pureutui ensimmäistä kertaa koulutukseen) sekä Unescon Global Education Monitoring Report (GEM) -raporttia.

Yleiskokouksessa Suomi koordinoi pohjoismaiset valmistelupalaverit sekä viestintäsektoria koskevan valmistelun. Viestintäkomission agendalla oli ohjelman ja budjetin lisäksi muun muassa politisoitunut Maailman Muisti -ohjelma, Unescon rooli Maailman tietoyhteiskuntakehityksen huippukokousprosessissa (WSIS) sekä toimittajien turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Toimikunnasta valtuuskuntaan kuuluivat puheenjohtaja Jutta **Urpilaisen** lisäksi jäsenet Jussi **Nuorteva**, Reetta **Kettunen**, Päivi **Tikka** ja Kristiina **Volmari**.

Maailman lehdistönvapauden päivän tilaisuudet

Unesco puolustaa sananvapautta, pääsyä tietoon, tiedon vapaata kulkua ja moniarvoista, riippumatonta mediaa. YK-järjestöistä Unescolla on mandaatti myös toimittajien turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Eräs toiminnan muoto on vuosittain toukokuussa (3.5.) YK:n päätöksellä vietettävä Maailman lehdistönvapauden päivä (*World Press Freedom Day*), jonka koordinaatiosta Unesco vastaa. Päivää vietetään ympäri maailmaa, tarkoituksena korostaa sanan- ja lehdistönvapauden merkitystä ihmisoikeuksille ja kansalaisyhteiskuntakehitykselle.

Suomen Unesco-toimikunta, Journalistiliitto, Sitra, HS-säätiö, Vikes ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta järjestivät yhteistyössä Maailman lehdistönvapauden päivän kansallisen tilaisuuden Päivälehden museossa 3.5. Tilaisuudessa keskusteltiin siitä, miltä maailma näyttää vaihtoehtoisten totuuksien varjossa. Suomen putoaminen lehdistönvapausindeksissä kolmannelle sijalle taustoitti keskustelua. Toimikunnan puheenjohtaja Jutta **Urpilainen** avasi tilaisuuden, Reetta **Kettunen** toimi moderoinnina ja Kaius **Niemi** paneelissa. Eräs päävieraista oli Helsingin Sanomien Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja Laura **Saarikoski**, joka kertoi Yhdysvaltojen kahtiajakautuneesta tilasta.

Unesco-toimikunnan pääsihteeri Zabrina **Holmström** osallistui Unescon globaaliin päätapahtumaan Indonesian Jakartassa, jossa osallistujia oli jälleen ennätykselliset 1500. Painopistealueita olivat

median kontribuutio Agenda 2030-tavoitteiden saavuttamiseksi. Pääsihteeri piti Suomen puheenvuoron tietoon pääsyn teemasta. Indonesian presidentti osallistui Maailman lehdistönvapauspalkinnon jakotilaisuuteen. Palkinto myönnettiin toimittaja Dawit **Isaakille** (Eritrea). Suomesta osallistujia olivat lisäksi mm. toimittaja Rauli **Virtanen**, asiamies Juha **Rekola** (Suomen Journalistiliitto) sekä toimittajaopiskelijoiden ryhmä Anne **Leppäjärven** (Haaga-Helia amk) luotsaamana. Taiteellinen ilmaisunvapaus oli esillä Helsingissä järjestetyn Maailman lehdistönvapauden päivän päätapahtuman (2016) käynnistämänä perinteenä. Pohjoismainen ministerineuvosto lanseerasi Jakartassa uuden julkaisun ”Nordic voices on freedom of expression”.

Agenda 2030 toimeenpano

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan apulaispääsihteeri Marja **Innanen** (Valtioneuvoston Kanslia/Politiikka-analyysiyksikkö) esitteli toimikunnalle vuoden ensimmäisessä kokouksessa Eduskunnalle annetun selonteon YK:n kestävän kehityksen ohjelman Agenda 2030 toimeenpanemiseksi. Selonteko on luonteeltaan hallituskaudet ylittävä, ja se rakentuu kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukselle. Selonteko laadittiin laajapohjaisen valmistelun ja sidosryhmäkuulemisten kautta. Suomen Unesco-toimikunta pohti osaltaan keinoja tuoda selonteko lähemmäksi ihmisten arkea.

Pohjoismainen Unesco-yhteistyö

Vuotuinen pohjoismainen Unesco-koordinaatiokokous järjestettiin Tanskan Helsingørissä 7.-9.6. Kokouksessa valmistauduttiin yleiskokoukseen, kuultiin Ruotsin kuulumiset hallintoneuvostosta sekä Suomen (hallintoneuvosto) ja Norjan (maailmanperintökomitea) ehdokkuuskampanjoiden etenemisestä ja käytiin läpi yhteispohjoismainen vaalitilanne muiden hallitustenvälisten elinten osalta. Suomen valtuuskunnassa olivat opetus- ja kulttuuriministeriöstä kulttuuriasianneuvos Zabrina **Holmström** sekä erityisasiantuntija Hannu **Vainonen**, ulkoasiainministeriöstä lähetystöneuvos Outi **Hakanen** ja Opetushallituksesta Unesco-kouluverkoston koordinaattori Paula **Mattila**. Toimikunnasta kokoukseen osallistuivat pääjohtaja Jussi **Nuorteva**, opetusneuvos Kristiina **Volmari** sekä pääsihteeri Reetta **Kettunen**. Lisäksi valtuuskunnan työhön osallistui Allianssin valitsema nuorisoadustaja Vilma **Wiro**.

Kuukausittaisia pohjoismaisia videokokouksia jatkettiin. Ruotsi myös isännöi hallintoneuvoston kokouksiin valmistelevat pohjoismaiset kokoukset Tukholmassa keväällä ja syksyllä.

Unesco-toimikuntien kansainväliset tapaamiset

Kreikka isännöi Thessalonikissa 2. - 5.4. Euroopan alueen kansallisten Unesco-toimikuntien tapaamisen (*2nd Constituent Meeting of the European Network of National Commissions for UNESCO*). Kokouksen teemoina olivat muun muassa toimikuntien rooli YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 toimeenpanossa. Tapaamiseen osallistui pääsihteeri Zabrina **Holmström**.

Unesco-toimikuntien kansainvälisiä tapaamisia on järjestetty säännöllisesti Unescon yleiskokousten ja hallintoneuvoston yhteydessä. Unesco-toimikuntien alueidenvälinen tapaaminen pidettiin

perinteisesti yleiskokouksen yhteydessä 27.10. Pariisissa, johon Suomesta osallistui pääsihteeri Zabrina **Holmström** (OKM). Tapaamiseen osallistui 137 maan toimikuntien edustajia.

3.1. KOULUTUS

www.unesco.org/education

Korkeakoulututkintojen tunnustamista koskevan globaalin yleissopimuksen valmistelutyöryhmä

Suomi valittiin keväällä 2016 oman maaryhmänsä edustajana asiantuntijakomiteaan, jonka tehtävänä on Unescon koulutussektorin johdolla valmistella yleiskokouksen päätösten mukaisesti luonnos uudeksi korkeakoulututkintojen tunnustamisen globaalin tason yleissopimukseksi. Suomen lisäksi komiteassa ovat Saksa ja Kanada. Suomen edustajana toimi opetusneuvos Carita **Blomqvist** (Opetushallitus). Komitea kokoontui viimeiseen valmistelukokoukseensa 13.–15.2. Luonnoksesta keskusteltiin Unescon yleiskokouksessa marraskuussa 2017, joka päätti jatkaa valmistelua luonnoksen pohjalta.

Maailman opettajien päivä

Opetus- ja kulttuuriministeriön kansliapäällikkö Anita **Lehikoinen** puhui 5.10. maailman opettajien päivän (World Teachers' Day 2017) tapahtuman avajaisseremoniassa Pariisissa. Unescon pääjohtaja Irina **Bokova** avasi tilaisuuden. Tapahtuman teemana oli opettajien voimaannuttaminen ja opetuksen vapaus. Tapahtumalla oli myös kiinteä liittymäkohta 20 vuotta täyttävään vuoden 1997 Unescon suositukseen, joka koskee korkeakouluopettajien asemaa (*Teaching in Freedom, Empowering Teachers: Commemorating the 20th anniversary of the 1997 UNESCO Recommendation concerning the Status of Higher-Education Teaching Personnel*).

Kansallisen tilaisuuden pääjärjestäjänä toimi Kirkon Ulkomaanavun Opettajat Ilman Rajoja –verkosto. Seminaari järjestettiin Helsingissä 30.9. teemalla koulutus ja pakolaisuus.

Unescon oppivien kaupunkien verkosto

Kolmas kansainvälinen konferenssi oppivista kaupungeista (Third International Conference on Learning Cities) järjestettiin 18.–20.9. Irlannin Corkissa. Suomesta osallistuivat sivistystoimen johtaja Aulis **Pitkälä**, sivistystoimen kehittämisjohtaja Kristiina **Erkkilä** sekä kuntayhtymän johtaja Sampo **Suihko** Espoon kaupungilta ja Nora **Nevalainen** Espoon nuorisovaltuustosta. Konferenssin teemaa jatkaa Unescon oppivien kaupunkien globaalin verkoston urbaanien yhteisöjen potentiaalia esittelevä julkaisu (Unlocking the Potential of Urban Communities).

Espoon kaupunki hyväksyttiin virallisena jäsenenä Unescon oppivien kaupunkien verkostoon helmikuussa 2016. Vuonna 2013 perustettuun verkostoon kuuluu maailmanlaajuisesti n. 1000 kaupunkia. Espoon kaupunki on ollut aktiivisesti mukana verkoston toiminnassa sen perustamisesta lähtien. Toimintaa koordinoi Unescon Hampurissa toimiva elinikäisen oppimisen instituutti UIL.

(*UNESCO Institute for Lifelong Learning*), tavoitteenaan lisätä kaupunkien vuoropuhelua koskien oppimiskäytäntöjä kestävä kehityksen edistämiseksi.

UArctic-toimijaverkosto hyväksyttiin Unescon NGO-kumppaniksi

Lokakuussa 2017 University of the Arctic-toimijaverkosto hyväksyttiin Unescon viralliseksi NGO-kumppaniksi. Lapin yliopisto koordinoi rekisteröityneen yhdistyksen muodossa noin 70 korkeakoulun verkostosta muodostuvaa akateemista ”UArctic” -toimijaverkostoa, joka jätti Suomen Unesco-toimikunnan suosittelemana elokuussa 2016 Unescolle hakemuksen virallisen NGO-kumppanuus-statusen muodostamiseksi.

Uusien Unesco-oppituolien hyväksyminen

Unesco hyväksyi syksyllä 2017 maailmanlaajuiseen Unesco-oppituolien verkostoon Helsingin yliopiston kaksi hakemusta. Hakemukset toimitettiin sihteeristölle keväällä 2017 toimikunnan puoltavilla kirjeillä. Helsingin yliopiston emerita professori Hannele **Niemi** sai oppituolin koulutuksen ekosysteemi-käsitteen levittämiseksi (*UNESCO Chair of Educational Eco-systems for Equity and Quality of Learning*) ja Helsingin yliopiston uskonnon opetuksen didaktiikasta vastaava professori Arto **Kallioniemi** sai globaalikasvatuksen oppituolin (UNESCO Chair in Values, Dialogue and Human Rights in Education). Helsingin yliopisto juhli kahta uutta Unesco-oppituolia 18.12. yliopiston päärakennuksessa. Tilaisuudessa kuultiin yliopiston, opetus- ja kulttuuriministeriön ja opetushallituksen tervehdykset sekä oppituolinhaltijoiden esitykset.

Lisäksi Unesco hyväksyi vuoden 2017 haussa Suomen ensimmäiseksi UNITWIN -verkostoksi opettajankoulutukseen etenkin alkuperäiskansojen kysymysten ja kulttuurisensitiivisyyden näkökulmasta keskittyvän verkoston, jota Lapin yliopisto koordinoi (UNITWIN Network on Teacher Education for Social Justice and Diversity in Education). Verkoston toiminnasta vastaa professori Tuija **Turunen**. Lapin yliopiston koordinaatiossa UArctic myös sai kansalaisjärjestökumppanuuden Unescon kanssa.

Tampereen yliopiston professori Tapio **Varis** sai 4-vuotiselle e-oppimisen Unesco-oppituolinimitykselleen (UNESCO Chair in Global E-Learning with applications to multiple domains) jatkokauden.

Toimikunta kuuli vuoden viimeisessä kokouksessaan Tulevaisuuden tutkimuksen Unesco-oppituolin haltija professori Markku **Wileniusta** (Turun yliopisto). Wilenius hyväksyttiin toimikunnan tuella loppuvuodesta 2015 Unescon oppituolien (UNITWIN/UNESCO Chair) verkoston jäseneksi: *UNESCO Chair in Learning Society and Futures of Education*. Unescon myöntämän professuurin tavoitteena on tukea tulevaisuustyötä kehittyvissä maissa sekä valmistella uutta UniTwin -yliopistoverkostohanketta Unescolle. Unescon sihteeristön edustaja, Mr. Riel **Miller** (Head of Research, Policy and Foresight Section) osallistui myös toimikunnan kokoukseen pidettyään edeltävänä päivänä puheenvuoron Helsingissä Opetushallituksen, opetus- ja kulttuuriministeriön, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran, Valtioneuvoston kanslian ja Elinkeinoalan tutkimuskeskuksen järjestämässä konferenssissa ”YHDESSÄ – Osaamista ja luottamusta seuraavat sata vuotta!”.

Muita koulutusaiheisia tapahtumia

Ulkoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö järjestivät Helsingissä 6.11. yhdessä Maailmanpankin kanssa tilaisuuden, jossa paneuduttiin tuoreeseen Maailmanpankin World Development Report -raporttiin, joka keskittyy ensimmäistä kertaa koulutukseen. Raportin valmistelussa Opetushallituksen pääjohtaja Olli-Pekka **Heinonen** toimi Maailmanpankin nimittämänä itsenäisenä asiantuntijana neuvoa antavassa paneelissa, jonka puheenjohtajana oli YK:n pääsihteerin koulutuksen erityisedustaja Gordon **Brown**.

Unescon vuotuinen Global Education Monitoring Report (GEM) lanseerattiin 24.10. teemalla ”Vastuullisuus koulutuksessa: sitoumuksista vastaaminen” (Accountability in Education: Meeting our Commitments). Raportissa julkaistiin selvitys Agenda 2030 kestävä kehityksen SDG 4 -tavoitteiden edistymisestä. Kansallinen lanseeraustilaisuus järjestettiin Jyväskylän yliopiston toimesta 25.–26.10. Jyväskylässä.

Helsingissä järjestettiin korkeakouluopiskelijoiden toimesta 5.–6.9. ”opetusalan *Dare to Learn*, jonka tarkoituksena oli ideoida opetusalan tulevaisuutta ja tarjota samalla osallistujille interaktiivinen keskustelualusta. Tapahtuman pääpuhujia olivat opetusministeri Sanni **Grahn-Laasosen** lisäksi mm. Unescon koulutussektorin apulaispääjohtajan kabinettipäällikkö Svein **Østveit**. Ensimmäistä kertaa järjestetty tapahtuma saavutti suursuosion ja kokosi n. 3000 osallistujaa.

Unescon tapahtumissa kansainvälisesti Suomi näkyi myös 17.–19.1.2017 Soulissa, Etelä-Koreassa järjestetyssä koulukiusaamista käsittelevässä symposiumissa (*International Symposium on School Violence and Bullying: From Evidence to Action*), jossa Suomen käytäntöjä esitteli professori Christiina **Salmivalli** Turun yliopistosta. Konferenssin yhteydessä julkaistiin maailmanraportti (*Report on School Violence and Bullying*), jossa myös Suomen perusopetuslaki ja KiVa-koulu olivat esillä.

Suomi näkyi myös 28.–30.8. Bangkokissa järjestetyssä Unescon symposiumissa ”UNESCO International Symposium and Policy Forum: Cracking the Code: Girls' Education in STEM”, jossa käsiteltiin keinoja parantaa sukupuolten tasa-arvoa ns. STEM-aineissa (science, technology, engineering and mathematics). Suomen kokemuksista korkean tason paneelissa kertoi Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuslaitoksen johtaja, prof. Jouni **Välijärvi**.

Avoimet oppiresurssit puhuttivat: 18.–20.9. Ljubljanassa järjestettiin toinen maailmankongressi (2nd World OER Congress), johon Suomesta osallistuivat kehittämisspäällikkö Marko **Leppänen** ja ylitarkastaja Ilmari **Hyvönen** (opetus- ja kulttuuriministeriö). Kongressin Eurooppaa koskeva alueellinen konsultaatiotapaaminen järjestettiin Maltalla 23.–24.2., jossa Suomea edusti opetusneuvos Jukka **Tulivuori** (Opetushallitus). Unescon yleiskokous hyväksyi päätöksen, jolla käynnistetään uuden normatiivisen instrumentin (suositus) valmistelu.

Suomi jatkoi profiloitumista Yhdysvaltojen perustamassa väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisyn ”PVE-ystävämääräryhmässä”, ns. Groups of Friends on PVE – Preventing Violent Extremism, jonka kokouksessa 26.9. Pariisissa Suomen käytäntöjä koulutuksen näkökulmasta esitteli ylitarkastaja Maria **Edel** (Opetushallitus).

Suomen Unesco-kouluverkosto

Opetushallitus järjesti Unesco-kouluverkoston (*UNESCO Associate Schools Network*) vuotuisen seminaarin 5.–6.9. Tapahtuman tavoitteena oli tukea kouluja jäsentämään toimintaansa ja osaamistaan Agenda 2030 toimeenpanoon liittyen. Unescon koulutussektorin apulaispääjohtajan kabinettipäällikkö Svein Østtveit välitti Unescon tervehdyksen seminaarissa.

Unesco-koulujen edustajat osallistuivat myös Unesco-kouluverkoston kansainvälisiin tapahtumiin:

Kanadan Unesco-toimikunta järjesti yhdessä Unescon kanssa 6.-10.3. Ottawassa Unescon Rauhan ja kestävän kehityksen viikko (*UNESCO Week for Peace and Sustainable Development*), joka kokosi laajasti kansalaisyhteiskunnan edustajia keskustelemaan kestävästä kehitystä edistävistä koulutuksesta (*Education for Sustainable Development, ESD*) ja globaalikasvatuksesta (*Global Citizenship Education, GCE*). Suomesta osallistuivat Kehys ry:n pääsihteeri Rilli Lappalainen ja Unesco-koulun edustajana opettaja Tiina Fredriksson Laanilan lukiosta.

29.5.–2.6. Venäjällä Khanty-Mansiyskissa pidettiin vuotuiseksi muodostunut Unesco-koulujen ESD-aiheinen (*Education for Sustainable Development*) kansainvälinen tapaaminen otsikolla "International Conference of the UNESCO Associated Schools – Ob-Irtysh Basin: the Youth Study and Preserve Natural and Cultural Heritage in the Regions of World Great Rivers". Suomesta tapaamiseen osallistuttiin Oulun Suomalaisesta Yhteiskoulun lukiosta (opettaja Mervi Hälinen ja opiskelija).

29.-31.8. Unescon Mahatma Gandhi –instituutti (*Mahatma Gandhi Institute of Education for Peace and Sustainability, MGIEP*) järjesti New Delhissä Intiassa opettajille suunnatun, väkivaltaista ekstremismia käsittelevän työpajan "Agenda- Capacity Building Workshop for Teachers on Preventing Violence Extremism". Suomesta työpajaan osallistui Unesco-koulun edustaja Sari Hiltunen Porista.

Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen palkinto

Suomi osallistui toimikunnan ja Suomen YK-liiton koordinoimana ensimmäistä kertaa Japanin rahoittamaan Unescon kestävästä kehitystä edistävän koulutuksen kansainvälisen palkinnon hakukierrokseen (*UNESCO-Japan Prize on Education for Sustainable Development, ESD*). Palkinto jaetaan vuotuisesti kolmelle toimijalle, joista kukin saa 50 000 USD.

Suomen Unesco-toimikunnan asettama raati valitsi huhtikuun lopulla seitsemästä saadusta ehdokkaasta seuraavat kolme osallistujiksi kansainväliseen palkintokilpailuun.: *UniPID-verkosto* (koordinaattorina Jyväskylän yliopisto): "*UniPID Virtual Studies: Sustainability in Development*"; *Nuorten Akatemia*: Nuorten Akatemian johtama "*ILMARI – climate education project for youth*" sekä *Suomen ympäristöopisto SYKLI*: "*Education for sustainable development in education and training*". Palkinto jaettiin Unescon yleiskokouksen yhteydessä. Voittajat tulivat Zimbabwesta, Jordaniasta ja Iso-Britanniasta.

3.2. KULTTUURI

www.unesco.org/culture

Aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen toimeenpano

Vuoden 2017 lopulla avautui pohjoismainen verkkosivusto Nordic safeguarding practices, jolla esitellään hyviä aineettoman kulttuuriperinnön vaalimisen käytäntöjä. Sivusto toteuttaa osaltaan Unescon yleissopimusta aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta. Suomessa sivuston yhteyshenkilönä toimii aineettoman perinnön koordinaattori Leena **Marsio** Museovirastosta.

Suomessa hyviä käytäntöjä kerätään Museoviraston koordinoimaan Elävän perinnön wikiluetteloon. Alkuvuodesta 2016 avattu luettelo on kerännyt jo yli 120 artikkelia, joista 19 käsittelee hyviä elävän perinnön vaalimisen käytäntöjä. Suomalaisia toimijoita innostetaan mukaan kartuttamaan niin kotimaista kuin Pohjoismaiden yhteistäkin verkkoalustaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi 23.11. 52 kohdetta Elävän perinnön kansalliseen luetteloon. Kansallinen luettelo täydentyy määräjain ja seuraavan kerran luetteloon voi hakea vuonna 2019. Kansallisesta luettelosta on mahdollista tehdä ehdotuksia Unescon kansainvälisiin aineettoman kulttuuriperinnön luetteloihin.

Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelusopimuksen sihteeristön johtaja Susanne **Schnuttgen** vieraili 15 - 17.11 Helsingissä. Schnuttgen osallistui Helsingin yliopiston järjestämään kansainväliseen alkuperäiskansojen oikeutta kulttuuriperintöön käsittelevään konferenssiin Indigenous Heritage 2017. Lisäksi Schnuttgen tapasi opetus- ja kulttuuriministeriön ja Museoviraston edustajia.

Jejun saarella Etelä-Koreassa kokoontui 4.-9.12. aineettoman kulttuuriperinnön hallitustenvälisen suojelukomitean 12. istunto (The Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage). Suomesta osallistuivat Museoviraston kehittämisjohtaja Pirjo **Hamari** ja aineettoman kulttuuriperinnön koordinaattori Leena **Marsio**.

Maailmanperintökomitean 41. istunto

Maailmanperintökomitean 41. istunto järjestettiin Puolan Krakovassa 2.-12.7. Suomi järjesti istunnon yhteydessä myös erillisen sivutapahtuman, jossa kerrottiin mm. kansallisesta maailmanperintöstrategiasta, samalla tuoden esille Suomen hallintoneuvostoehdokkuutta. Suomen valtuuskunnassa olivat suurlähettiläs Pekka **Puustinen** ja erityisasiantuntija Piia **Immonen-Seuguenot**. Suomen pysyvästä Unesco-edustustosta, Museovirastosta pääjohtaja Juhani **Kostet**, erikoisasiantuntija Stefan **Wessman** sekä maailmanperintökoordinaattori Wiktoriina **Hurskainen**, Metsähallituksesta luontopalvelujohtaja Timo **Tanninen** sekä maailmanperintökoordinaattori Susanna **Lindeman**, ulkoasiainministeriöstä vastuuvirkamies Marjaana **Kokkonen** sekä opetus- ja kulttuuriministeriöstä erityisasiantuntija Hannu **Vainonen** sekä ylitarkastaja Mirva **Mattila**.

21-jäseninen komitea nimesi maailmanperintöluetteloon 21 uutta kohdetta (18 kulttuurikohdetta ja kolme luontokohdetta) ja kohteiden kokonaismäärä on päätösten jälkeen 1073. Istunnon aikana

kokoontuneet kaksi työryhmää keskustelivat jälleen maailmanperintösopimuksen toimintaohjeistuksen päivittämisestä sekä maailmanperintötoiminnan rahoituspuheen vahvistamisesta. Työstään Suomi sai runsaasti kiitosta erityisesti muilta tarkkailijadelegaatioilta ja kansalaisjärjestöiltä.

Maailmanperintöistuntoa edelsi 25.6.–4.7. nuorisofoorumi *World Heritage Young Professional Forum*, jossa Suomea edusti Uula **Neitola**.

Maailmanperintösopimuksen osapuolten 21. yleiskokous (General Assembly) järjestettiin 14.–15.11 Pariisissa. Suomen pysyvän Unesco-edustuston lisäksi Suomen valtuuskunnassa olivat Museoviraston edustajat. Suomen nelivuotinen jäsenyys maailmanperintökomiteassa päättyi, mutta Pohjoismaista Norja valittiin komiteaan clean slate-tilanteessa.

Unescon kulttuuridiversiteettisopimus

Kulttuuridiversiteettisopimuksen osapuolten konferenssin 6. istunto kokoontui Pariisissa 12.–15.6. (The Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, 6th ordinary session of the Conference of Parties). Istunnossa käsiteltiin mm. sopimuksen toimeenpanoa käytännön tasolla, sihteeristön toimintaa vuosina 2015–2017, International Fund for the Cultural Diversity -rahastoa ja strategiaa sen kartuttamiseksi sekä komitean tulevaa toimintaa. Suomi valittiin myös nelivuotiskaudelle jäseneksi sopimuskomiteaan (Intergovernmental Committee). Suomea kokouksessa edustivat neuvotteleva virkamies Kimmo **Aulake** (toimi myös varapuheenjohtajana) sekä kulttuuriasiainneuvos Zabrina **Holmström**. Suomen pysyvästä Unesco-edustustosta läsnä olivat erityisasiantuntija Piia **Immonen-Seuguenot** sekä yliopistoharjoittelija Josefiina **Vanhanen**.

Pariisissa järjestettiin 12.–15.12. Kulttuuridiversiteettikomitean 11. istunto (*11th session of the Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions*). Suomesta osallistuivat opetus- ja kulttuuriministeriöstä erityisasiantuntija Kimmo **Aulake**, kulttuuriasiainneuvos Laura **Mäkelä** ja kulttuuriasiainneuvos Zabrina **Holmström**.

Haagin sopimus

Museoviraston erikoisasiantuntija Stefan **Wessman** osallistui Suomen edustajana Haagin toisen pöytäkirjan komitean 11. istunnossa (joulukuu 2016) perustetun epävirallisen työryhmän toimintaan (Kulttuuriomaisuuden suojelu aseellisten konfliktien sattuessa). Wessman osallistui myös 27.–28.11. Pariisissa järjestettyihin Haagin 1954 sopimusosapuolten 12. kokoukseen ja vuoden 1999 pöytäkirjan osapuolten 7. kokoukseen.

Working with Cultural Objects and Manuscripts -symposiumi

Toimikunta osallistui Helsingin yliopiston, ICOM:n ja Kansallismuseon järjestämään kansainväliseen symposiumiin Working with Cultural Objects and Manuscripts, 5.–6.6.2017. Toimikunta antoi logonsa tapahtuman käyttöön ja toimikunnan varapuheenjohtaja, pääjohtaja Jussi **Nuorteva** puhui tilaisuudessa.

3.3. TIEDE

www.unesco.org/science

www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences

Ihminen ja biosfääri -ohjelma

Unescon Ihminen ja biosfääri (Man and Biosphere, MAB) -ohjelman hallitustenvälinen komitea käsitteli vuotuisessa istunnossaan mm. biosfäärialueiden 10-vuotisraportteja. Vuonna 1994 perustettu Saaristomeren biosfäärialue raportoi toiminnastaan nyt toista kertaa. Komitea kiitti Saaristomerta huolellisesta raportista. Raportissa oli toiminnan kytkös paikallisyhteisöön, pyrkimykset lisätä asukkaiden osallisuutta ja luoda uudenlaisia elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia, jotka kytkeytyvät biosfäärialueen arvoihin. Saaristomeren mallia, jossa kunnilla on keskeinen rooli biosfäärialueen hallinnoinnissa, pidettiin erityisen onnistuneena.

Biosfäärialueet ovat kestävän kehityksen mallialueita, joilla yhdistetään elinympäristön monimuotoisuuden suojelu, luonnonvarojen kestävä käyttö ja ympäristötutkimus. Suomessa on Saaristomeren biosfäärialueen lisäksi Pohjois-Karjalan biosfäärialue.

Hallitustenvälisen valtamerikomission (IOC) tapahtumat

Pariisissa järjestettiin 21.-29.6. valtamerikomissio IOC:n osapuolten istunto (29th Assembly). Istuntoa edelsi IOC:n hallintoneuvoston (Council) kokous 20.6.2017. Yhtenä merkittävänä teemana kokouksessa oli ”Future of the Ocean”, jossa jatkettiin New Yorkissa kesäkuun alussa järjestettävän YK:n konferenssin aihepiirin tarkastelua. Suomesta tapaamiseen osallistuivat erikoistutkija Hermann **Kaartokallio** (Suomen ympäristökeskus) sekä tutkimusprofessori Jari **Haapala** (Ilmatieteen laitos).

Bioetiikan ja etiikan asiantuntijaelinten kokoukset

Pariisissa järjestettiin 12.–13.9. kansainvälisen bioetiikkakomitean (IBC) 24. istunto ja yhteiskuntatieteellisen tieteen ja tekniikan COMEST-maailmankomission (World Commission on the Ethics of Scientific Knowledge and Technology) 10. istunto. Neuvotteleva virkamies Anneli **Törrönen** STM:stä sekä erityisasiantuntija Piia **Immonen-Seuguenot** ja harjoittelija Milja **Tom** Suomen pysyvästä Unesco-edustustosta osallistuivat. Professori emeritus Eero **Vuorio** toimi Unescon pääjohtajan nimeämä riippumattoman asiantuntijajäsenenä IBC:ssä toista kautta 2014–2017.

Hallitustenvälinen bioetiikkakomitea IGBC kokoontui 19.–20.6. Pariisissa. Lainsäädäntösihteeri Katja **Fokin** ulkoasianministeriön ihmisoikeustuomioistu- ja -sopimusasioiden yksiköstä edusti Suomea komiteassa. Suomi on komitean jäsen kauden 2016–2019.

Human Rights and the Arctic -symposiumi

Toimikunta tuki Suomen Tiedeakatemioiden 29.9. järjestämää seitsemättä ihmisoikeus- ja tiedesymposiumia ”Human Rights and the Arctic” antamalla logonsa tapahtuman käyttöön. Symposiumi

kuului saksalaisen Leopoldina-tiedeakatemian aloittamaan ”Human rights and science” –symposiumien sarjaan. Tapahtuman järjestäjänä oli oleellisena toimijana mukana Suomen Unesco-toimikunnan jäsen, Suomen Tiedeakatemioiden pääsihteeri Päivi Tikka.

Muut tapahtumat tiedesektorilla

Unescon Earth Sciences and Geo-Hazards Risk Reduction (EGR) –osaston asiantuntija Irina Pavlova ja Unescon Venetsian-toimiston johtaja Davide Poletto, jotka osallistuivat Ilmatieteenlaitoksen kutsumana 21.-22.6. Helsingissä järjestettyyn, Euroopan komission tukemaa I-REACT –hanketta koskevaan tapahtumaan (*Improving Resilience to Emergencies through Advanced Cyber Technologies*). Hankkeen tavoitteena on käyttää sosiaalisia media-, älypuhelimia ja kannettavia älylaitteita luonnonkatastrofien hallinnan parantamiseen.

Kestävään vesihuoltoon keskittyvä Unesco-oppituoli, dos. Tapio Katko (UNESCO Chair in Sustainable Water Services) järjesti 25.8. Tampereella oppituoliaan koskevan viidennen vuosiseminaarin teemalla ”*Resilience in Water Services*”. Tilaisuudessa Unescon puheenvuoron käytti ohjelma-asiantuntija Alexandros Makarigakis vesitieteiden osastolta (Groundwater Systems and Settlements Section, GSS).

3.4. VIESTINTÄ

<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/>

Unescon Maailman muisti -ohjelman tilaisuudet

Unescon kansainvälinen Maailman muisti-ohjelma (*Memory of the World, MoW*) perustettiin vuonna 1997 suojelemaan maailman arkisto- ja kirjastoperintöä, parantamaan sen saavutettavuutta sekä lisäämään tietoisuutta perinnön merkityksestä. Suomen kansallinen Maailman muisti-komitea on toiminut vuodesta 2014, puheenjohtajanaan Suomen Unesco-toimikunnan varapuheenjohtaja, Arkistolaitoksen pääjohtaja Jussi **Nuorteva**. Nuorteva on myös Unescon pääjohtajan nimeämä asiantuntija neuvoa-antavassa komiteassa (*International Advisory Committee, IAC*), joka arvioi vuosittain jäsenmaiden esitykset ja laatii pääjohtajalle suositukset kansainväliseen rekisteriin hyväksyttävistä aineistoista.

18.4.2017 Kansallisarkistossa pidettiin Suomen kansalliseen Maailman muisti -rekisteriin valittujen kohteiden julkistustilaisuus. Kesäkuussa 2016 avattuun, lokakuussa sulkeutuneeseen ensimmäiseen hakuun jätettiin yhteensä seitsemän hakemusta, ja Suomen kansallinen komitea arvioi niiden tason erittäin korkeaksi. Seuraavat kuusi kohdetta valittiin kansalliselle listalle:

- Fragmenta membranea -kokoelma, Kansalliskirjasto
- XV Olympia Helsinki 1952 -arkisto, Helsingin kaupunginarkisto
- K. Finska Hushållningssällskapet arkiv (1797-1917), Åbo Akademis bibliotek
- Monrepos’n kartanon kirjasto, Kansalliskirjasto
- Zacharias Topeliuksen arkisto, Kansalliskirjasto

- Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv, Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum och Ålands landskapsarkiv

Kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelma (IPDC)

Osana kansainvälisen Tietoon pääsyn päivää (International Day for Universal Access to Information), järjestettiin Unescon päämajassa 28.–29.9. Kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelman (International Programme for the Development of Communication, IPDC) toimesta tilaisuus liittyen tiedon saatavuuteen ja kestäväan kehitykseen otsikolla Powering Sustainable Development with Access to Information. Tapahtumaan osallistui puhujana Suomesta presidentti Tarja Halonen.

Muut viestintään liittyvät tapahtumat

Unesco järjesti päämajassaan 23.3. korkean tason tapaamisen journalismin kohtaamista haasteista otsikolla *Journalism being challenged: crisis or opportunity?* Keskusteluissa käsiteltiin mm. median heikkenevää roolia globaalin ja kansallisen tason tiedonvälityksessä, sosiaalisen median välittämien uutisten vaikutuksia sekä yleisöiden lisääntyvää vieraantumista laatujournalismista. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimittaja Kari **Huhta** (HS) puhui tilaisuudessa, jonka jälkeen Suomi ja Indonesia järjestivät osallistujille erillisen vastaanoton Maailman lehdistönvapauden päivän tiimoilta.

4. Hyödyllistä tietoa Unescosta

Suomen maksuosuus ja muu tuki Unescolle

Suomen jäsenmaksu Unescolle maksetaan opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista. Vuonna 2017 Suomen jäsenmaksuosuus oli noin 1,4 miljoonaa euroa.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista maksetaan Suomen **sääntömääräiset maksut** yleissopimusten rahastoihin: Unescon maailmanperinnön suojelusopimus, ns. diversiteettisopimus (kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskeva yleissopimus), aineettoman kulttuuriperinnön suojelusopimus sekä dopinginvastainen yleissopimus. Sopimusrahastoja tuettiin yhteensä noin 70 000 eurolla.

Suomen **vapaaehtoinen, ns. Unescon sääntömääräisen budjetin ulkopuolinen tuki** Unescolle suoritetaan pääasiassa ulkoasiainministeriön määrärahoista. Suomen vapaaehtoinen tuki Unescolle rahoituksesta vuodelle 2017 oli 1,2 miljoonaa EUR. Tuki ohjataan kansainväliselle viestinnän kehitysohjelmalle IPDC (*International Programme for the Development of Communication*, 400 000 USD vuosina 2016–2017) sekä CapED -instrumentin kautta –koultusta koskevan SDG 4 –tavoitteen toimeenpanoon vähiten kehittyneissä maissa (1 milj. EUR), erityisesti tyttöjen koulutusta ja ammatillista koulutusta edistäviin hankkeisiin.

Lisäksi Suomi (ulkoasiainministeriö) on tukenut Unescon puitteissa lukutaitohanketta Afganistanissa vuosina 2014–2018 800 000 €/vuosi, sekä opettajankoulutushanketta Myanmarissa 2017–2020 yht. n. 812 500 € / vuosi. Suomi rahoitti vuonna 2017 myös IPDC-evaluaatiota 38 000 €.

Suomen jäsenyydet Unescon elimissä

Suomi oli vuonna 2017 jäsenenä seuraavissa Unescon hallitustenvälisissä elimissä, komiteoissa ja hallituksissa:

- Unescon maailmanperintökomitea (*World Heritage Committee, WHC*) 2014–2017.
- Dopinginvastaisen yleissopimuksen toimeenpanoa tukevan rahaston valintakomitea (*Approval Committee for the Fund for the Elimination of Doping in Sport*) 2014–2017.
- Unescon elinikäisen oppimisen instituutin hallitus (*UNESCO Institute for Life Long Learning, UIL*). Unescon pääjohtajan kutsumana jäsenenä toimii toisen kauden ajan (2014–2017) Eeva-Inkeri **Sirelius**.
- Tietotekniikan ja koulutuksen instituutti (*UNESCO Institute for Information Technologies in Education, IITE*). Unescon pääjohtajan kutsumana jäsenenä toimii toisen kauden ajan (2014–2017) prof. emeritus Tapio **Varis**.
- Kansainvälinen bioetiikkakomitea (*International Bioethics Committee, IBC*). Unescon pääjohtajan kutsumana jäsenenä toimii toisen kauden ajan (2014–2017) prof. Eero **Vuorio**.
- Kansainvälisen tiedonvälityksen kehitysohjelman (*International Programme for the Development of Communication, IPDC*) hallitustenvälinen seurantaelin 2016–2019.
- Hallitustenvälinen bioetiikkakomitea (*Intergovernmental Bioethics Committee, IGBC*) 2016–2019.
- Unescon hallintoneuvosto (Executive Board) marraskuusta 2017 alkaen (kausi marraskuuhun 2021 asti) ja sen osana hallintoneuvoston sopimuskomitea 2019 asti, joka tarkastelee myös ihmisoikeusvalituksia (Committee on Conventions and Recommendations, CR) sekä Unescon suhdetta kansalaisjärjestöihin edistävä komitea 2019 asti (Committee on Non-Governmental Partners).
- Liikuntakasvatuksen ja urheilun hallitustenvälinen komitea (CIGEPS, Intergovernmental Committee for Physical Education and Sport) 2017–2021.
- Kulttuuridiversiteettisopimuksen toteutusta ohjaava hallitustenvälinen komitea (Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions), 2017–2021.

Töihin tai harjoitteluun Unescoon

Unescon sihteeristöä johtaa pääjohtaja. Vuonna 2017 pääjohtajana toimi 14.11. saakka Irina Bokova, joka valittiin syksyn 2013 yleiskokouksessa toiselle nelivuotiskaudelle. Uutena pääjohtajana aloitti

15.11. ranskalainen Audrey Azoulay. Vuonna 2017 Unescon sihteeristössä ja kentällä työskenteli yli 2000 henkilöä 170 eri maasta.

Unescon sihteeristöön valikoituu asiantuntijoita järjestön päätoimialoilta kulttuurin, koulutuksen, tieteiden ja viestinnän sektoreilta. Työmahdollisuuksia on kuitenkin myös hallinnon, rahoituksen, henkilöstöasioiden ja viestintätekniikan aloilla. Unescon on mahdollista hakea palkattomaan harjoitteluun 1–4 kuukaudeksi. Harjoittelu on tarkoitettu ylempää korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille tai jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja virkamiehille.

Unescon avoimet tehtävät julkaistaan järjestön rekrytointisivustolla, jonka kautta myös haetaan tehtäviin.

<http://en.unesco.org/careers/>

Suomalaiset Unescossa

Vuonna 2017 Unescon sihteeristössä Pariisissa työskentelivät hallinnollisissa asioissa talousyksikössä Anssi **Yli-Hietanen** (*Treasurer*), Katja **Konkola** kasvatusektorin henkilöstöyksikössä (*Chief Human Resources Officer*), sekä neuvonantaja Eero **Porko** sopimuksiin liittyvissä tehtävissä hallintosektorilla.

Viestintäsektorilla työskenteli asiantuntija Tarja **Turtia** (*Programme Specialist, Division for Freedom of Expression and Media Development*).

Koulutussektorilla työskenteli Suvi **Mellavuo-Bonnet** konsulttina SDG4 koordinaatiotehtävissä (Section of Partnerships, Cooperation and Research).

Kenttätoimistoista ja instituuteista Katja **Frostell** (*Associate Publications Officer*) työskenteli Unescon tilastoinstituutissa Montrealissa (*UNESCO Institute for Statistics, UIS*).

Apulaisasiantuntijana toimi Susanna **Kari** Unescon Maailmanperintökeskuksen Afrikka-yksikössä (*Associate Expert in World Heritage Centre*).

Suomen rahoittamina (ulkoasiainministeriö) YK:n vapaaehtoisina toimivat yhteiskuntatieteiden maisteri Annica **Moore** Unescon Tansanian toimistossa gender-asiantuntijana ja FM Laura **Heiskanen** Katmandussa, Nepalissa, *Natural Heritage Coordinator* –tehtävässä.

Tiina **Neuvonen** toimi apulaisasiantuntijana (JPO, *Junior Professional Officer*) Dar es Salaamissa Tansaniassa.

Pysyvä edustusto

Suomen pysyvä edustajana Unescossa ja OECD:ssä toimi suurlähettiläs Pekka **Puustinen**. Edustustossa työskentelivät lisäksi erityisasiantuntija Piia **Immonen-Seuguenot**, erityisasiantuntija

Aleksi **Kalenius** sekä assistentti Marja **Richard** maaliskuun 2017 loppuun ja Riitta **Carré** toukokuusta lähtien. Vuoden 2017 aikana edustustossa harjoittelijoina työskentelivät Aino **Lipsanen** 1.12.2016-28.2.2017 (Helsingin yliopisto), Anna **Koskivuo** 1.3.-31.5.2017 (Helsingin yliopisto), Josefiina **Vanhanen** 1.6.-31.8.2017 (Vaasan yliopisto), Milja **Tomi** 1.9.-30.11.2017 (Tampereen yliopisto), Irinja **Bickert** 1.10.-31.12.2017 (Helsingin yliopisto) ja Anniina **Haaranen** 1.12.2017-2.3.2018 (Turun yliopisto).

Liite: Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta 1262/2002

Annettu Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Valtioneuvoston asetus Suomen Unesco-toimikunnasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 11 päivänä kesäkuuta 1999 annetun perustuslain 119 §:n nojalla:

1 §

Suomen ja Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön, jäljempänä Unesco, välisten yhteyksien hoidossa avustaa opetusministeriötä Suomen Unesco-toimikunta, joka toimii Unescon Suomen puolesta 10 päivänä lokakuuta 1956 allekirjoitetun perussäännön mukaisena kansallisena neuvoa antavana asiantuntijatoimikuntana ja yhteistoimintaelimenä.

2 §

Unesco-toimikunnan tulee antaa opetusministeriölle ja valtioneuvostolle lausuntoja ja tehdä aloitteita asioista, jotka koskevat:

- 1) toimenpiteitä, jotka aiheutuvat Unescon yleiskokousten ja hallintoelinten sekä Unescon järjestämien kansainvälisten kokousten ja neuvottelujen päätöksistä ja suosituksista Suomessa;
- 2) Unescon toimintaan liittyviä muita laajakantoisia ja periaatteellisia kysymyksiä;
- 3) Suomen edustusta Unescon yleiskokouksissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- 4) muita Unescon toimialoja koskevia kansainvälisen yhteistyön kysymyksiä, jotka opetusministeriö määrää toimikunnan käsiteltäviksi; sekä
- 5) Unescon päämäärien ja toiminnan tunnetuksi tekemistä.

3 §

Unesco-toimikunnan tulee vuosittain tehdä ehdotus toimintasuunnitelmaksi ja antaa kertomus edellisen vuoden toiminnasta.

4 §

Valtioneuvosto kutsuu Unesco-toimikuntaan puheenjohtajan. Lisäksi valtioneuvosto kutsuu toimikuntaan enintään yksitoista muuta jäsentä, joiden tulee edustaa Unescon toiminnan eri aloja.

Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Jäsenten lisäksi opetusministeriö kutsuu toimikuntaan, sitä ensin kuultuaan, tarvittavan määrän asiantuntijoita.

Opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön edustajilla on oikeus olla toimikunnan kokouksissa läsnä ja heillä on niissä puhevalta.

5 §

Unesco-toimikunta kokoontuu kokouksen puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtajan lisäksi viisi muuta jäsentä on saapuvilla. Äänestettäessä asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

6 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajan ja jäsenten toimiaika on neljä kalenterivuotta kerrallaan. Jos puheenjohtaja tai jäsen eroaa kesken toimikauden, kutsuu opetusministeriö hänen tilalleen uuden puheenjohtajan tai jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §

Unesco-toimikunnan sihteeristötehtävistä vastaa opetusministeriö. Toimikunnan pääsihteerinä toimii opetusministeriön määräämä virkamies, joka hoitaa tehtävää virkatehtävänä.

8 §

Unesco-toimikunta voi asioiden valmistelua varten asettaa työvaliokunnan.

Toimikunta voi järjestäytyä tehtäviensä, Unescon ohjelmien ja toimialojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla jaostoihin tai työryhmiin, joiden puheenjohtajat toimikunta valitsee. Unesco-toimikunnalla on oikeus käyttää toimikuntaan kuulumattomia asiantuntijoita.

9 §

Unesco-toimikunnan puheenjohtajalle, jäsenille ja sihteereille sekä asiantuntijoille voidaan suorittaa kokouspalkkiota ja matkakustannusten korvausta opetusministeriön määräysten mukaan.

10 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan Suomen Unesco-toimikunnasta 11 päivänä maaliskuuta 1966 annettu asetus (163/1966) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2002

Kulttuuriministeri Kaarina Dromberg Vanhempi hallitussihteeri Fredrik Forsberg

YHTEYSTIEDOT

Suomen Unesco-toimikunta

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansainvälisten asiain sihteeristö
PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 0295 3 30004
Sähköposti: unesco@minedu.fi
www.minedu.fi

Suomen pysyvä edustusto UNESCO:ssa

Délégation permanente de Finlande auprès de l'UNESCO
1, rue Miollis
75015 Paris, France
Puh. +33-1-4568 3433
Sähköposti: sanomat.une@formin.fi
www.finlandunesco.org

UNESCO

7, place de Fontenoy
75352 Paris, France
Puh. +33-1-45 68 10 00
www.unesco.org

Suomen UNESCO-toimikunta
Finlands UNESCO-kommission
Finnish National Commission for UNESCO